Bokhandler foreningen

www.bokhandlerforeningen.no

Årsberetning 2008

Bokhandler foreningen

Innhold

Innhold ... 1

Bokhandleråret 2008 ... 2

Om Bokhandlerforeningen ... 4
Kjerneområder for Bokhandlerforeningen ... 4
Generalforsamlingen ... 5
Styremøter ... 5
Valgkomitéen ... 5
Administrasjonen ... 5
Medlemmer ... 6
Kjeder ... 6
Utsalgssteder ... 6
Internasjonale kontakter ... 6

Rammevilkår og avtaleverk ... 7
Bokavtalen ... 7
Bransjeråd ... 7
Litteraturabonnement ... 8
Enighet om nye litteraturabonnement ... 8

Samfunnskontakt og politisk påvirkning ... 9
Politisk arbeid ... 9
Bokevalueringsutvalget – resultater ... 9
Evaluering av skolebokbestillinger & leveranser ... 9
Merkur bok – 2,5 millioner til pilotprosjekt ... 10
Rambøll rapporten ... 9
Grønn bokhandel ... 10
Foredrag og debatter ... 10
Bokhandlerforeningen i mediebildet ... 10

Digitaliseringsrapport ... 11

Litterære priser og stipend ... 13
Bokhandlerprisen ... 14
Forfatterstipend ... 13
Bjørnsonstipendet ... 13
Rivertonprisen til Jørgen Gunnerud ... 13

Felles bokprosjekter ... 15
Verdens bokdag ... 15
Bok til alle ... 15
BLA! ... 15
Gavekort ... 15

Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser ... 16
Estimert totalomsetning i norsk bokhandel ... 16
Boklista 15 på topp i 2008 ... 17
Økonomiske nøkkeltall ... 18
Innkjøpsstatistikk ... 19
Forbrukerundersøkelser ... 21

Fagskolen for bok og papir ... 23

Bransjeinformasjon og annen medlemsservice ... 24
Aktiv hjemmeside ... 24
Bokforum ... 24
Medlemsfortegnelsen ... 24
Bok & samfunn - www.bokogsamfunn.no ... 24

Rammeavtaler ... 25

Utvalg og representasjon ... 25

Bokhandleråret 2008

Et hovedområde for foreningen blir å sikre medlemmenes rammevilkår gjennom en forlenget bokavtaleperiode og en avtale som er fremtidsrettet i forhold til den digitale utfordringen.

Bokhandelen styrket sin stilling som det mest foretrukne stedet å kjøpe bøker i 2008, ifølge målingen foretatt av Synovate i desember. Dette tross økende konkurranse med andre salgskanaler og vekst i netthandelen. Den store bokundersøkelsen viste at 93 prosent av befolkningen hadde lest en bok siste året. Flere leser, og flere kjøper flere bøker. Et nytt spørsmål om relasjon mellom kjøp og lån i bibliotek viste at folk i 2007 kjøpte flere bøker enn de lånte på bibliotek; 7 av 10 kjøpte en bok i bokhandelen siste år, mens 4 av 10 lånte en bok på folkebiblioteket. Også folks prisoppfatning har endret seg. Bøker oppfattes ikke som dyre. Samtidig scorer ansatte i bokhandel svært høyt når det gjelder evne til å yte service og bredden i utvalget. Dette er tall som forplikter. For tross gode målinger var 2008 året hvor innkjøpstallene mot slutten av året pekte nedover og resulterte i en nedgang på seks prosent i forhold til året før. Avslutningen av bokåret ble preget av problemene til Norli. Flere av medlemmene kan vise til status quo eller vekst i salget. Finanskrisen gjør at folk tenker mer gjennom hva og hvordan de bruker pengene sine, noe som kan få følger for bokbransjen i 2009.

Nye litteraturabonnement

I november ble Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen enige om nye litteraturabonnement som skal erstatte dagens ordning. Abonnementene trer i kraft 1. mai 2009. Litteraturabonnementene styrker bokhandelens kulturforpliktelser ettersom minst 300 bokhandler forplikter seg til å tegne et bredde- eller kulturabonnement. Dette innebærer at alle bøker oppmeldt til Kulturrådets innkjøpsordning vil bli sendt ut i automatisk ordning til minst 300 bokhandler. I tillegg opprettes det et abonnement for mindre bokhandler hvor alle nye norske barnebøker og skjønnlitterære bøker som er oppmeldt til innkjøpsordningene mottas automatisk. Utover innkjøpsbøkene kan bokhandelen selv bestille de bøker de ønsker, til de samme betingelsene. Arbeidet med de nye litteraturabonnementene er et skritt på veien mot en ny bokavtaleperiode, og dette arbeidet vil fortsette med økt intensitet i 2009. Bokhandlerforeningen vil her arbeide for at ebøker inkluderes i avtalen.

Bokavtalen virker

På generalforsamlingen i juni presenterte bokevalueringsutvalget erfaringene med Bokavtalen så langt. Utvalget konkluderte med at avtalen har gitt økt konkurranse, men at bokhandelen samtidig selger en svært stor bredde – og at denne er økende. 70 % av titlene selger i kun 0-100 eksemplarer, bestselgerne utgjør med andre ord en svært liten andel av total tittelmengde. Konkurransetilsynet offentliggjorde i 2008 en rapport, som konkluderte med at avtalen bidro til lavere pris samtidig som bredden ble opprettholdt, noe som kommer bokkjøperen til gode.

Liberaliseringen av skolebokmarkedet er krevende for medlemmene. Omstillingskostnadene vil i løpet av 2009 og 2010 bli enda mer synlig i bransjen. Rambøll-rapporten som ble utarbeidet i samarbeid med Forleggerforeningen, Forlagsentralen og SentralDistribusjonen avdekket at det var store utfordringer knyttet til anbudsprosessene, leveringer og ikke minst plastring. Rapporten gav en del anbefalinger som ble fulgt i 2008 og inntrykket er at årets skoleboklevering har fungert langt bedre.

Kompetanseprogrammet Merkur-Bok har i løpet av året gjennomført to pilotprosjekter, og vil i 2009 iverksette inntil fire programmer for distriktsbokhandler. Programmet fikk 2.5 millioner kroner ekstra på statsbudsjettet for 2009. Det er dermed bevilget totalt 7.5 millioner kroner til Merkur-Bok.

Nye utfordringer – den digitale bokhandelen

Finnes det en rolle for bokhandelen i en digitalisert fremtid? For å bidra til at bokhandelen skal ha en hånd på rattet i den digitale utviklingen nedsatte vi i fjor et utvalg som skulle presentere status i markedet og muligheter for bransjen. Rapporten ble presentert i samband med generalforsamlingen i juni. Den gav noen klare råd både til bokhandel og til bransjen. Et klart råd var bransjesamarbeid om et sted for lagring og registrering av ebøker, for eksempel i Den norske Bokdatabasen. Rapporten fikk stor oppmerksomhet, og utvalget fortsetter sitt arbeid inn i 2009. I samband med utvalgsarbeidet ble prosjekt ”BLA I BOKA”

iverksatt, samt Elex.no – som er et kompetanseprosjekt for bruk av ebok blant bokansvarlige i bokhandel.

Nye utfordringer - Grønn bokhandel

På generalforsamlingen i juni var ”Grønn bokhandel” et tema hvor hver enkelt ble utfordret på noen konkrete områder som bl.a. innkjøp, avfall og transport. Flere medlemmer har i løpet av året hatt et offensivt miljøfokus, og dette vil nok fortsette i 2009.

Fornye og forbedre strategien

I oktober nedsatte styret et strategiutvalg som skal fornye foreningens strategi begrenset til fire områder. Konkret vil utvalget arbeide med å definere hvem foreningen skal være for de kommende årene og hvordan en kan sikre en langsiktig finansiering av driften. Et tredje felt er økt samarbeid med andre aktører og å identifisere de nye store utfordringene for bransjen og bokhandel de kommende år. Det er ingen tvil om at endringene i bransjen vil fortsette. Et hovedområde for foreningen blir å sikre medlemmenes rammevilkår gjennom en forlenget Bokavtaleperiode og en avtale som er fremtidsrettet i forhold til den digitale utfordringen.

Hilsen Randi S. Øgrey,
Direktør

Om Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet. Et desentralisert og landsdekkende nett av bokhandler sikrer lik og rik tilgang til litteratur i hele landet, og at boka selges i utsalgssteder med høy kompetanse og god faglig veiledning.

Bokhandlerforeningen representerer over 600 bokhandler med over 3000 ansatte. 90 prosent av landets bokhandler, inkludert samtlige bokhandlerkjeder, er medlem i foreningen. Medlemmene varierer fra de største kjedebokhandlerne til små, uavhengige bokhandler.

Kjerneområder for Bokhandlerforeningen

- Rammevilkår og avtaleverk.
- Samfunnskontakt (media) og politisk påvirkning.
- Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser (dokumentasjon).
- Bransjeinformasjon & annen medlemsservice.

Generalforsamlingen

Generalforsamling for Den norske Bokhandlerforening ble avholdt fredag 6. juni 2008 på Radisson SAS Park Hotel, Fornebu i forbindelse med foreningens årsmøtearrangement. Totalt var det 35 personer til stede, i tillegg til administrasjonen. Forsamlingen representerte 348 stemmer inkl. fullmakter (korrigert for 10 % - regelen). Generalforsamlingen 2009 skal avholdes fredag 29.mai.

Fagdag – Digitalisering og fremtid

Fagdagen har utviklet seg til å bli en viktig faglig- og sosial møteplass i bokbransjen. Tema i 2008 var *Digitalisering og fremtid*. Foredragsholdere var Helene Uri (Mens vi venter på språkmeldingen), Francis Bennett (Embracing the digital age), Erik Nord (Telenor i fremtidsperspektiv) og Anne Aasheim (Papiravisens utfordringer og våre fremtidige medievaner). Seminaret hadde 165 deltakere.

Styret

På Generalforsamlingen 6. juni 2008 ble Lars-Ove Hammer, Haugen Bok, enstemmig gjenvalgt til styreleder. Styret hadde etter 6. juni 2008 følgende sammensetning:

- Styreleder: Lars Ove Hammer, Haugen Bok
  Vara: Harald Haugen, Haugen Bok
- Nestleder: Anne Regine Bakstad, Tanum Bokhandel
  Vara: Eva Svoldal, Tanum Bokhandel
- Siri Strømmevold, Tynset Bokhandel/Fri Bokhandel
  Vara: Ivar Tøsti, Per Magnussen Bok og papir/Fri Bokhandel
- Bent-Håkon Lauritzen, Norli Gruppen
  Vara: Pål-Andrè Lauritzen, Norli Gruppen
- Ståle Åbotsvik, Akademisk Kvarter/Unipa
  Vara: Anne Posner, Studia/Unipa
- Stian Gundersen, Libris
  Vara: Morten Aas, Libris
- John Tørres Thuv, Ark
  Vara: Trond A. Gudbrandsen, Ark
- Rune Nicolaisen, Notabene
  Vara: Sissel Nicolaisen, Notabene

Styremøter

Styret (DnB-forening og DnB-service) har avholdt 8 styremøter. Direktøren er styrets faste sekretær. Det ble protokollført 68 saker. De viktigste sakene er omtalt i årsmeldingen. Styremøtet i april ble kombinert med studietur til London Bookfair hvor digitalisering og trender i det engelske markedet var tema.

Valgkomitéen

Generalforsamlingen gav styret fullmakt til å nedsette valgkomité. Valgkomitéen består av Martin Antonsen (leder), Anne Bjørg Røed og Mette Reke.

Administrasjonen

Arbeidsfordelingen i administrasjonen gjenspeiler de prioriterte aktivitetsområdene for foreningen. I 2008 var det følgende bemanning i Bokhandlerforeningens sekretariat:

Randi S. Øgrey	Direktør
Anne Schiøtz	Rådgiver
Joachim Dahl Jensen	Rådgiver til august
Elin Øy	Rådgiver fra august
Sidsel Henriksen	Konsulent (90 %)
Ingeborg Ekre	Regnskapsansvarlig (90 %)
Bjarne Dæhli	Prosjektleder (50 %)

88 % av landets befolkning bor i en kommune som har en eller flere bokhandler.

Medlemmer

Bokhandlerforeningens medlemmer hadde pr. 31.12. 2008 658 utsalg. Det har vært en økning i antall utsalgssteder i 2008. 31 butikker ble åpnet /reåpnet i 2008 og 14 butikker ble nedlagt/utmeldt.

Kjeder

Notabene er den kjeden som utgjør den største andelen av medlemsmassen. I den siste femårsperioden har Notabene vokst fra 97 til 138 utsalgssteder. Ark står også for en del veksten og hadde i 2008 95 utsalgssteder mot 67 i 2004. Andelen kjedefrie utsalgssteder har vært relativt stabil siste femårsperiode, mens Fri bokhandel står for en stadig mindre andel av utsalgsstedene.

Tabell viser hvordan antall utsalgssteder for de ulike kjedene og kjedefrie har utviklet seg de siste 5 år.

Utsalgssteder

Antall per kjede	2004	2005	2006	2007	2008
Ark	67	76	86	90	95
Fri Bokhandel	133	131	128	117	112
Kjedefri	31	26	23	24	28
Libris	151	141	130	125	125
Norli	60	65	71	71	71
Notabene	97	103	114	131	138
Tanum	26	29	31	28	32
Unipa	57	57	57	57	57
Total	622	628	640	643	658

Tabellen viser antall utslagsteder per 31.12.2008. Med utsalgssteder mener vi her hovedbutikker, filialer, nettbokhandlere, hyllemeter og skolebokutsalg,

Andre bransjekontakter

Bokhandlerforeningen har god kontakt med andre sentrale aktører i bokbransjen, og det avholdes møter ved behov.

!les

Bokhandlerforeningen sitter i styret til !les. Foreningen !les skal arbeide aktivt for et bredt, omfattende og varig engasjement for boklesing i Norge.

BBG (Bokhandlernes brukergruppe)

Bokhandelens brukergruppe, som ledes av Lars Ove Hammer og består av representanter fra kjedene, fortsatte sitt arbeid i 2008, og utvidet kontakten til også å omfatte kontakt med Sentraldistribusjon, i tillegg til tett kontakt med Forlagsentralen, som følge av omleggingen.

Internasjonale kontakter

European Booksellers Federation (EBF) & International Booksellers Federation (IBF)

Bokhandlerforeningen er medlem i European Booksellers Federation (EBF) og i International Booksellers Federation (IBF). EBF og IBF har felles sekretariat med to årsverk i Brussel. Foreningene arbeider aktivt for at kulturhensyn skal være overordnet økonomiske hensyn i forhold til vurdering av konkurranse innen boksalg, og for momsfrihet på bøker. I dette arbeidet inngår nær kontakt med EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Bokhandlerforeningen deltar aktivt i EBFs arbeid og fikk i juni plass i styret (executive comitee). EBF er en viktig arena for god kontakt med andre lands foreninger og for erfaringsutveksling. Digitalisering av innhold er et viktig tema som EBF har satt på agendaen de siste årene.

Nordisk kontakt

De nordiske foreningene har avholdt ett møte på administrativt plan i København. Tema var digitale utfordringer med presentasjon av den norske rapporten, og statistikk gjennom en presentasjon av DKs nye Nielsen bookscan. Det er et mål for 2009 å holde minst ett møte. I 2008 hadde foreningene god kontakt også pr e-post og telefon. Flere bilaterale møter ble holdt i samband med bokmessen i Frankfurt og på EBFs generalforsamling i Amsterdam. Det er et mål for 2009 å samarbeide mer om statistikk.

Rammevilkår og avtaleverk

Faste bokpris er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur og at denne er tilgjengelig over hele landet.

Bokavtalen

Bokavtalen mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Bokhandlerforening trådte i kraft 1. mai 2005 og varer ut 2010. Bokavtalen har til hensikt å legge forholdene til rette for å styrke bøkenes posisjon i Norge gjennom å:

- Fremme kultur og kunnskapsformidling, stimulere leseinteresse og kunnskapstilegnelse og bidra til å styrke norsk språk og skriftkultur.
- Bidra til å opprettholde og sikre norsk bokutgivelse med bredde i emner og kvalitet, og øke respekten for opphavsretten.
- Fremme salg av bøker i begge målformer gjennom en rasjonell distribusjon og et effektivt, landsdekkende bokhandlernett, slik at tilgjengelighet og valgfrihet for forbrukerne ivaretas.
- Legge til rette for virksom konkurranse om utvalg, utgivelser og tilgjengelighet.

Fastprisen er avtalens bærebjelke. Perioden med fastpris settes til utgivelsesåret og frem til 1. mai året etter. Bokgruppe 2, fagbøker, selges til fastpris i utgivelsesåret og påfølgende år. I avtalen gis alle salgskanaler like konkurransevilkår med mulighet for å gi inntil 12,5 prosent rabatt på ny skjønnlitteratur og sakprosa (bokkgruppe 3 og 4).

Den faste bokprisen på skjønnlitteratur, faglitteratur og sakprosa er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur og sørge for at denne er tilgjengelig over hele landet.

Bransjeråd

Det er i tråd med Bokavtalen opprettet et bransjeråd som består av leder og direktør i Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen. Rådet var i 2008 utvidet til forhandlingsutvalg som gjennom året formet ny protokoll med de nye litteraturabonnement og fastsatte regler for bonusordninger og bokpakker.

Bonusordninger og bokpakker

For å hindre at fastprisens betydning og innhold blir undergravet:

• Skal alle salgskanaler avstå fra å benytte kjøp av fastprisbøker til opptjening av lojalitets- eller medlemsfordeler i sine ulike bonusprogram.

• Skal alle salgskanaler avstå fra å tilby pakker, hvor andre bøker eller produkter inngår, knyttet til kjøp av fastprisbøker.

Litteraturabonnement

Nye litteraturabonnement sikrer at innkjøpsbøkene blir tilgjengelige i flere bokhandler.

Enighet om nye litteraturabonnement

Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen ble i november 2008 enige om å erstatte litteraturabonnementene i Bokavtalen med nye abonnementer og abonnementsvilkår. De nye abonnementene sikrer at flere av innkjøpsbøkene fra Norsk kulturråd blir tilgjengelige i bokhandelen. Som motytelse får bokhandlerne bedre betingelser på de bøkene de tar inn. De nye abonnementene trer i kraft 1. mai 2009.

I den nye modellen inngår følgende fire litteraturabonnement:

Breddeabonnement: Omfatter ett eksemplar av alle nye titler i bokgruppe 3, 4, 5 og 6 (sakprosa, skjønnlitteratur, billigbøker og verk) utgitt av medlemsforlagene, basert på innkjøpene i 2007 ca. 4000 titler. Breddeabonnement gir 74 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris.

Kulturabonnement: Omfatter samtlige bøker utgitt av medlemsforlagene som er oppmeldt til innkjøpsordningene administrert av Norsk kulturråd, basert på innkjøpene i 2007 ca. 500 titler. Kulturabonnement gir 72 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Kulturabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet til 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Fagbokabonnement: Omfatter bøker i bokgruppe 2 (lærebøker og profesjonslitteratur) utgitt av medlemsforlagene. Ordningen med tilpassede fagbokabonnement videreføres. Fagbokabonnement gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Fagbokabonnement gir ikke anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover bøker i bokgruppe 2.

Distriktsabonnement: Omfatter bøker som er påmeldt i innkjøpsordningene fra bokgruppene 4.1 og 4.3 (norsk skjønnlitteratur for voksne og norsk skjønnlitteratur for barn & ungdom) fra medlemsforlagene, basert på innkjøpene i 2007 ca. 330 titler. Distriktsabonnement gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Distriktsabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6. Abonnementet tilbys de minste bokhandlerne og begrenses oppad til å gjelde for inntil 1/3 av det totale antall bokhandlere med hovedkjøp i bokgruppe 3-6, dvs. ca. 200 bokhandlere.

Sortimentsrabatt: Sortimentsrabatt gis til bokhandler med abonnement. Sortimentsrabatten er på 2 prosent og beregnes av bokhandelens samlede bruttoinnkjøp (utover førsteeksemplaret) av bøker til ordinær pris og ordinære betingelser innenfor bokgruppe 3,4,5 og 6. For fagbokabonnement gis sortimentsrabatt kun for innkjøp i bokgruppe 2.

Samfunnskontakt og politisk påvirkning

Foreningen har i løpet av året hatt bred politisk kontakt med representanter for Storting, regjering og flere departement.

Politisk arbeid

I forbindelse med avslutningen av bokevalueringsutvalgets arbeid inviterte styret Stortingets familie- og kulturkomité til lunsj og faglig oppdatering i april. Komitéen fikk innblikk i evalueringsarbeidet, og dialogen var god. Foreningen har i løpet av året hatt bred politisk kontakt med flere departement. I samband med evaluering av skoleboksalget hadde vi sammen med Forleggerforeningen, SentralDistribusjonen og Forlagsentralen møte med kunnskapsminister Bård Vegard Solhjell (SV). I arbeidet med Merkur-Bok har vi hatt møte med kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa (SP). Foreningen har i tillegg invitert enkeltrepresentanter til å komme med innspill både i arbeidet med bokevalueringsutvalget og på styremøter. Vi har i tillegg hatt en rekke andre mindre møter med enkeltrepresentanter for Storting og regjering ved behov.

Bokevalueringsutvalget – resultater

Bokhandlerforeningens bokevalueringsutvalg ledes av Anne-Regine Bakstad. Utvalget presenterte sine resultater i samband med foreningens generalforsamling i juni. Utvalget har gjennomgått antall solgte titler, sett på fordelingen av salget og prisutviklingen på bøker. Konklusjonen er at bredden av titler er opprettholdt, og at bokandelen er økende i bokhandel. Samtidig er prisene noe redusert, man selger flere eksemplar men får i liten grad økte inntekter fordi man gir inntil 12,5 prosent rabatt og ellers bruker pris som virkemiddel. Bokevalueringsutvalget ble etter generalforsamlingen i praksis omformet til et forhandlingsutvalg som arbeidet frem nye litteraturabonnement m.m. sammen med arbeidsutvalget i Forleggerforeningen.

Evaluering av skolebokbestillinger & leveranser

Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen nedsatte i fjor en arbeidsgruppe som skulle vurdere alternativer til plastring av skolebøker samt effekt av plastringen. Utvalget arbeidet lenge med en ny standard kalt my55, som ville forsterket lærebøkene ytterligere. Rapporten som ble ferdigstilt i 2008 konkluderte med at ny standard ikke var praktisk mulig. Med hensyn til effekt av plastring viser rapporten at effekten er svært liten. Rapporten er aktivt brukt av skolebokhandlerne i samtaler med kunder, og andelen som etterspør plastring er synkende.

Rambøll rapporten

Skoleboksesongen 2007 var preget av store problemer med leveranser og bestillinger. For å få et riktig bilde av situasjonen gikk Bokhandlerforeningen sammen med Forleggerforeningen, SentralDistribusjonen og Forlagsentralen for å bestille en ekstern evaluering. Rambøll vant oppdraget, og leverte en grundig gjennomgang av problemene samt noen konkrete forslag til hvordan situasjonen kunne bedres.

Merkur-Bok – 2,5 millioner til pilotprosjekt

Kompetansehevingsprosjektet Merkur-Bok ble formelt åpnet av kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa (SP) i Tynset bokhandel i januar. Det er i løpet av året gjennomført to pilotprosjekt, ett på vestlandet og ett på indre Østland. Det er nedsatt en styringsgruppe for Merkur-Bok, hvor Bokhandlerforeningen har to representanter. Styringsgruppen hadde fire møter i 2008.

Pilotene ble høsten 08 grundig evaluert, og Merkur-Bok vil i 2009 gå i gang med flere ordinære kompetansehevingsprosjekt rettet mot distriktsbokhandlere. Konsulentene i Merkur-Bok deltok i februar på heldagsseminar om bokbransjen i regi av Bokhandlerforeningen. Målet var å gi dem innsyn og overblikk i bransjens spilleregler og sammensetning. I forslag til statsbudsjett for 2009 ble det bevilget 2.5 millioner kroner ekstra til Merkur-Bok, som nå har en total bevilgning på 7,5 millioner kroner.

Merkur-Bok Sørvest

Grønn bokhandel

Bokhandlerforeningen inngikk avtale med GRIP om miljøsertifisering, denne ble avbrutt da GRIP gikk konkurs. På generalforsamlingen presenterte vi enkle punkter for en mer miljøriktig bokhandel. Et punkt handlet om å bli en mer miljøvennlig innkjøper, bl.a. ved å stille miljøkrav til samarbeidspartnere, andre punkt var hvordan redusere transport, energisparing, minimere avfallet og bruk av miljøvennlig energi. Flere bokhandler og kjeder er i gang med konkrete tiltak. Det er et økende fokus på mer miljøriktig drift i bransjen.

Foredrag og debatter

På London Bookfair holdt Digitaliseringsutvalget ved Arild Bjørn-Larsen foredrag om ”Digitalisering i Norge”. Utvalget deltok med en tilsvarende innledning på Schillingseminaret i København, og administrasjonen har holdt flere innledninger om temaet, blant annet på Kulturrådets digitaliseringskonferanse i september, og på seminar i regi av Bibliotekforeningen. Andre aktuelle tema det er holdt foredrag om er bokavtalen, bokbransjen, bokundersøkelsen, boklista og statistikk generelt.

Bokhandlerforeningen i mediebildet

Det er et mål at Bokhandlerforeningen skal være en synlig aktør og delta aktivt i den offentlige debatten. På Verdens bokdag inviterte vi sammen med Forleggerforeningen til pressekonferanse hvor Bokundersøkelsen ble presentert. Innlegget ”En sjekk av varig verdi” ble sendt til landets regionaviser, og bidro sammen med ”Bok til alle” til god medieoppmerksomhet på Verdens bokdag.

I tillegg til å stille opp i intervju og bistå med fakta og tall er det et mål å ha en godt oppdatert nettside med mest mulig informasjon om foreningens aktiviteter og bransjedata. Interessen for boklister er økende, og i 2009 vil blant annet en totalsalgsbokliste publiseres jevnlig på nettsidene.

Digitaliseringsrapport

Hvordan sikre at bokhandelen også blir en handelsplass for digitalt innhold?

Digitaliseringsgruppe

Digitalisering gir bransjen en unik mulighet til å videreutvikle markedet for litteratur. Det er store muligheter for bokhandelen til å ta sin rettmessige andel av et e-bokmarked. Aktive og kompetente bokhandlere er en fordel for både leser, forlag og bransjen samlet.

Styret i Bokhandlerforeningen nedsatte derfor i juni 2007 en digitaliseringsgruppe med mandatet ”å belyse og foreslå hvordan bokhandelen kan og bør spille en rolle i det digitale markedet for bøker”. Målet med rapporten var å beskrive bokhandelens rolle og muligheter i den nye digitale infrastrukturen, samt komme med praktiske forslag til hva Bokhandlerforeningens medlemmer kan gjøre for å ta en aktiv rolle.

Rapporten ble godt mottatt i foreningen og i bransjen. Den la grunnlaget for en god dialog om videre arbeid med digitalisering basert på en felles interesse for å sikre kvalitet, bredde og god tilgjengelighet til eboken i et fremtidig marked.

”The iPod moment”

I rapporten mener digitaliseringsgruppen at vi nærmer oss ”the tipping point”, hvor et digitalisert marked vil påvirke hverdagen til forlag og bokhandel. ”The tipping point” innen musikkfiler skjedde ikke lenge etter at Apple etablerte iTunes og musikkavspilleren iPod. Derfor snakker mange i bransjen om når ”the iPod moment” inntreffer i bokbransjen.

Gruppen tror tre avgjørende faktorer må være på plass før man når dette punktet:
Utvalg: Det må finnes et tilstrekkelig stort utvalg /sortiment av digitale tekster å få kjøpt på en enkel måte.
”Cool tool”: Det finnes en ”cool tool”, en leseplate som brukermessig overgår dagens varianter.
Kopibeskyttelse (DRM): Man har fått etablert tekniske systemer som ivaretar rettighetene til forlag/forfatter.

Ja, det er store muligheter for bokhandelen, men det forutsetter en del tiltak fra bokhandelen selv.

Styrende prinsipper

Digitaliseringsgruppen la to prinsipp til grunn for de vurderinger og anbefalinger de kom med:

Leserstyrt utvikling: Man ønsker en ”leserstyrt” utvikling. Alt bokhandel og bransjen for øvrig iverksetter må ha leseren/forbrukeren i sentrum. Det betyr at hvis et tiltak gagner forbruker, men muligens ikke er optimalt for verdikjeden, bør forbrukerens behov være retningsgivende.

Ivareta rettighetshavernes behov: Rettighetshavernes behov, både forlag og forfattere, må bli ivaretatt. Bokhandel kan være med på redusere de negative sider og de bekymringer rettighetshavere kan ha mht. et digitalisert marked.

Overordnet konklusjoner

Nødvendig med samarbeid: Norsk bokbransje har alt å tjene på å gå samlet inn i den digitale virkeligheten. Alternativt kan eksterne utfordrere, som internasjonale teknologileverandører, innholdsleverandører, mediehus og internettselskap, ta store deler av markedet. Dersom bokbransjen skal få utnyttet de muligheter digitalisering kan gi må dette blant annet skje gjennom et samarbeid mellom forleggere og bokhandlere. Gruppen mener at forlagenes samarbeid med bokhandelen må skje ut fra to strategiske hensyn:

1) Sikre distribusjon og bredde av egne utgivelser.

2) Opprettholde diversifisering av salgskanaler.

Initiativ og vilje til handling: Det er avgjørende at bokhandelen selv viser initiativ og vilje til handling. Gjennom egne initiativ og handlinger har bokhandelen mulighet til fortsatt å være det naturlige stedet å handle bøker, og til å ta sin andel innen det digitale markedet. I dette markedet kan ikke bokhandelen forvente å bli tildelt en rolle, man må selv gripe den. Den enkelte kjede må forberede seg på å gå fra en organisasjon og økonomisk struktur basert på salg av fysiske produkter til en ny forretningsmodell hvor de i langt større grad vil bli leverandører av tjenester som skal dekke brukernes behov for kunnskap, læring, opplysning, utvikling og underholdning i flere former, formidlet i flere medier. Rapporten anbefaler at bokhandelen utformer klare strategier, gjør forberedelser og lager beredskapsplaner uten å iverksette de store kostnadene. Når det er mulig å måle etterspørsel og størrelser på markedet kan de strategier som er valgt iverksettes.

Konkrete anbefalinger:

1. Felles bransjestandarder og format.
2. Bokdatabasen AS som felles plattform.
3. Fellesløsninger for digital markedsføring.
4. Bokhandlerforeningen som ressursbank.
5. Den digitale fysiske bokhandelen.
6. Print-on-demand.
7. Utnytte de globale muligheter.
8. Vilje til å eksperimentere.
9. Fastpris og nullmomssats.

Pilotprosjekter

Bla-i-boka ble utviklet av Bokhandlerforeningen etter initiativ fra digitaliseringsgruppen. Dette er en teknisk løsning, en ”widget” som skal gi kunder som handler fysiske bøker på nettet en mulighet til å se smakebiter fra bøkene og via dette få en økt brukeropplevelse. *Bla-i-boka* er i tråd med digitaliseringsgruppens anbefaling om fellesløsninger innen digital markedsføring. I løpet av året ble løsningen solgt til Den norske Bokdatabasen AS som videreutviklet og vil drifte løsningen fremover.

Elex.no

En av konklusjonene i digitaliseringsrapporten er at bokhandel selv må ta en aktiv rolle i det digitale markedet. De som jobber i bokhandel må forstå hva digitale tekster er, hva digital distribusjon og hele begrepsapparatet rundt er. Pilotprosjektet Elex.no skal gi ansatte i bokhandel erfaring med nedlastning av digitale tekster (leseeksemplar), samt erfaring i bruken av elektroniske lesebrett. I første omgang vil piloten inkludere ca 100 bokhandler (bokansvarlige). Pilotprosjektet ble utviklet i 2008 og starter i 2009.

Litterære priser og stipend

Heidi Marie Kriznik fikk Bokhandelens største forfatterstipend på 200.000 kroner.

Forfatterstipend

Heidi Marie Kriznik fikk bokhandelens største forfatterstipend på 200.000 kroner. Stipendet ble gitt for romanen ”Borte en vinter”, som er hennes andre bok. Christian Refsum og Nils Christian Moe-Repstad fikk Bokhandelens forfatterstipender på 60.000 kroner og Hilde Hagerup ble tildelt bokhandelens barnebokstipend på 40.000 kroner. Bokhandlerforeningen samarbeider med NBU og Den norske forfatterforening om stipendene, og det er deres litterære råd som innstiller. Utdelingen fant sted på Litteraturhuset 23.april. Bokhandelens forfatterstipend ble delt ut for andre gang.

Bjørnsonstipendet

Vemund Solheim Ådland (34) fikk Bjørnsonstipendet 2008. Stipendet tildeles en forfatter det er grunn til å knytte betydelige forventninger til. Forfatterstipendet, bestående av diplom og kr. 15.000,-, deles ut hvert år i forbindelse med åpningen av Bjørnsonfestivalen i Molde i august. Bokhandlerforeningen etablerte Bjørnsonstipendet i 1997, i samarbeid med Bjørnsonfestivalen i Molde og Den norske Forfatterforening.

Rivertonprisen til Jørgen Gunnerud

Rivertonprisen for beste krim 2007 gikk til Jørgen Gunnerud for hans krim ”Høstjakt”. Rivertonprisen er et samarbeid mellom Rivertonklubben, Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen, og ble utdelt på Litteraturhuset. Prisen, Den gylne revolver, deles ut til forfattere av fjorårets beste kriminallitterære arbeid. Prisvinneren kåres av Rivertonklubbens litterære råd.

Tore Renberg fikk Bokhandlerprisen for boken ”Charlotte Isabel Hansen”.

Bokhandlerprisen

Tore Renberg fikk Bokhandlerprisen 2008 for boken ”Charlotte Isabel Hansen”, den tredje boken om Jarle Klepp. Bokhandlerprisen 2008 ble delt ut på Litteraturhuset og det var kulturminister Trond Giske som overrakte prisen, en bronsestatuett ”Takk for boken”, utført av billedhugger Nils Aas. Bokhandlerprisen deles ut til en norsk forfatter av en av årets bøker innenfor skjønn/generell - eller barne- og ungdomslitteratur. Prisvinneren kåres etter avstemming der alle som arbeider i norsk bokhandel kan delta. Bokhandlerprisen er blant Norges mest anerkjente bokpriser. I 2008 var avstemmingen todelt. For første gang nominerte bokhandlerne først 15 titler til Bokhandlerprisen, før den endelige avstemmingen. Målet var å skape enda mer oppmerksomhet rundt Bokhandlerprisen, samt vise bredden av årets forfattere/bokutgivelser.

Nominert til Bokhandlerprisen 2008 (alfabetisk rekkefølge):

Erlend Loe	*Kurtby*
Gunhild Øyehaug	*Vente, blinke*
Gunnar Staalesen	*Kalde hjerter*
Ingar Sletten Kolloen	*Snåsamannen*
Jo Nesbø	*Hodejegerne*
Jo Nesbø	*Doktor Proktors tidsbadekar*
Knut Faldbakken	*Senskade*
Lars Saabye Christensen	*Bisettelsen*
Levi Henriksen	*Like østenfor regnet*
Nikolaj Frobenius	*Jeg skal vise dere frykten*
Per Petterson	*Jeg forbanner tidens elv*
Stig Holmås	*Regn*
Tom Kristiansen	*Dragen*
Tore Renberg	*Charlotte Isabel Hansen*
Unni Lindell	*Mørkemannen*

Felles bokprosjekter

71 % av landets befolkning vet hva Mammutsalget er, viser en undersøkelse gjennomført av Synovate.

Mammutsalg

Mammutsalget er et av bokbransjens sterkeste merkenavn og trekker tusenvis av bokinteresserte til bokhandlene i løpet av de to ukene salget pågår. 71 prosent av landets befolkning vet hva Mammutsalget er, viser en undersøkelse Synovate gjennomførte for Mammutkomiteen i januar 2008.

I 2008 deltok 502 bokhandler på Mammutsalget som foregikk to uker fra 25. februar til 8. mars. Det var flere bokhandler enn noen gang tidligere og skyldes at Notabene for første gang deltok med sine bokhandler. 56 forlag deltok med til sammen 1,5 millioner bøker, fordelt på 848 titler. Netto omsetning ble 47,2 millioner (utfakturert fra distribusjonssentralene). Mammutsalget er organisert og eid av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen i fellesskap. Hensikten med Mammutsalget er å tilby bokkjøpere gode bøker med bredde i emner til en redusert pris. Foreningene har som mål at Mammutsalget skal være det beste boksalget i markedet.

Verdens bokdag

UNESCO stiftet i 1995 den 23. april som Verdens bokdag. Bokdagen feires i over 100 land fra nord til sør. I Norge markerer en rekke aktører dagen med fokus på leseglede og litteratur. Det er opprettet en hjemmeside på www.verdensbokdag.no. Bokhandlerforeningen har fungert som sekretariat i komitéen for Verdens bokdag.

Bok til alle

Bok til alle er i 2008 gjennomført fra 23. april til 9. mai. I anledning Verdens bokdag og strategiplanen "Skapende læring" har 1690 barneskoler fått boksjekker til elevene på sjette- og sjuende trinn. Elevene har vekslet inn boksjekken i en av fem utvalgte barne- og ungdomsbøker hos bokhandelen.

Bok til alle skal gi flere barn lyst til å lese og bli glade i bøker, fremme leselyst og gi et et selvstendig og bevisst forhold til bøker. Aksjonen gir elevene anledning til å oppsøke bøkene for å velge en bok på egenhånd og retter søkelys på leselyst og leseglede i samarbeid mellom skole og bokhandel. Bøkene brukes i opplæringen til lesetrening, lesekonkurranser og sjangerprat. Mest vanlig er at bøkene inngår som en del av et leseprosjekt på skolen, i lesetimer i klassen, klassediskusjon eller som grunnlag for bokrapport. Bøkene brukes også til egenlesing hos elevene.

Bok til alle er et samarbeid mellom Bokhandlerforeningen og Utdanningsdirektoratet, og finansieres av egenandel fra bokhandelen og offentlig tilskudd. Foreningen !les og Norsk barnebokinstitutt har vært med å blant annet velge ut bøkene. Bokhandlerforeningen er prosjektleder.

I 2008 er 118.896 bøker distribuert til 418 bokhandlere. Hver deltakende bokhandel bestilte i snitt 6 bokpakker (288 bøker) hver, noe som er av tilsvarende omfang som 2007. Det totale opplaget for Bok til alle siden 2004 er på 680.000 bøker. Bøkene er trykket i eget opplag.

BLA!

BLA! var et prøveprosjekt i samarbeid mellom Norsk kulturråd, Bokhandlerforeningen, landets bokhandler og forlag. Målet med BLA! var å synliggjøre de nye norske bildebøkene for barn. Det er Kulturrådet som velger ut de fem bildebøkene. BLA! kampanjen ble gjennomført i uke 44. *De utvalgte bøkene var:*

- Garmanns gate - Stian Hole
- Slemme barn - Knut Nærum /Bjørn Ousland
- Parkvesen og andre vesener - Øystein Dolmen /Yokoland
- Slapsefjell - Bjørn Rune Lie
- Gabba gabba hey! - Frode Grytten /Gry Moursund

Gavekort

Bokhandelens gavekort kan benyttes i de fleste av landets bokhandler uavhengig av kjedetilhørighet. Elektroniske gavekort erstatter i stadig større grad den gamle boksjekkordningen. Gavekortløsningen leveres av XponCard AS som er en ledende leverandør på elektroniske gavekort i Norden.

Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser

Bokhandlerforeningen skal bli bransjens beste på å dokumentere bransjefakta.

Videre satsning på statistikk

Bokbransjen har et stort behov for å dokumentere kvantitativ og kvalitativ informasjon. Bokhandlerforeningen har i 2008 fortsatt å videreutvikle og styrke disse områdene. I samarbeid med medlemmene har foreningen utviklet effektive metoder for innsamling og bearbeiding av statistikk.

Estimert totalomsetning i norsk bokhandel

Salgstallene er estimert på bakgrunn av normtall for 2007 og innkjøpstall for 2007. Tallgrunnlaget dekker opp mot 80 prosent av den totale omsetningen.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Driftsinntekter (est.) [mill]	4555	4648	4670	4769	5001	5335
Avgiftsfritt salg (est.) [mill]	2809	2859	2936	2991	3281	3503
Bokandel [%]	62 %	62 %	63 %	63 %	66 %	66 %
Endring driftsinntekter [%]	INF	2,0 %	0,5 %	2,1 %	4,9 %	6,7 %
Endring avgiftsfritt [%]	INF	1,8 %	2,7 %	1,9 %	9,7 %	6,8 %

Kilde: DnB Normtall og innkjøpstall

Boklista 15 på topp i 2008

1. Tusen strålende soler, Khaled Hosseini
2. Snåsamannen, Ingar Sletten Kolloen
3. Hodejegerne, Jo Nesbø
4. Menn som hater kvinner (pocketutgave), Stieg Larsson
5. Drageløperen (pocketutgave), Khaled Hosseini
6. Jenta som lekte med ilden, Stieg Larsson
7. Luftslottet som sprengtes, Stieg Larsson
8. Pondus: bok 8, Frode Øverli
9. Snømannen, Jo Nesbø
10. Øya (pocketutgave), Victoria Hislop
11. Boktyven (pocketutgave), Markus Zusak
12. Ligge i grønne enger, Anne B. Ragde
13. Vinter i Madrid (pocketutgave), C.J. Sansom
14. Señor Peregrino (pocketutgave), Cecilia Samartin
15. Øya, Victoria Hislop

Tabellen viser de mestselgende titlene i 2008, utgitt i 2007/2008, uavhengig av sjanger.

Boklista

Boklista publiseres hver mandag i Dagbladet, og får mye oppmerksomhet. Listen viser mestselgende bøker basert på salg over disk i et utvalg som representerer om lag 80 prosent av omsetningen i norsk bokhandel. Rapporteringen foregår ukentlig, og dekker bøker som er allment tilgjengelige. Listen fører til økt oppmerksomhet rundt bøker og bokhandelen, og bidrar dermed positivt for bransjen. I 2008 utvidet vi avtalen med Dagbladet til også å gjelde kvartalsvise boklister som viser salget av barne- og ungdomsbøker. Utover samarbeidet med Dagbladet har vi i 2008 levert ulike boklister til en rekke medier på forespørsel. Dette er populært stoff, samtidig som det gir oss en mulighet til å vise frem hvilke bøker som er populære.

Metode

Boklista utarbeides på grunnlag av salgstall fra et representativt utvalg av landets bokhandler. Tallene baserer seg på antall solgte eksemplar av den enkelte tittel. For at bøkene skal bli med på listen må boken være solgt i mer enn én kjede. De deltakende bedriftene omfattet ved utgangen av 2008 følgende butikker/kjeder: Ark Bokhandel (94 butikker), Notabene (133 butikker) , Norli (72 butikker) , Libris (123 butikker), Fri Bokhandel (20 av 147 butikker), Tanum (14 butikker) og Haugen Bok. Alle kjedene utenom UNIPA er representert. Bokdata henter vi fra Den norske Bokdatabasen AS.

BOKLISTA

Salgstall for uke 16

Skjønnlitteratur

Mestselgende skjønnlitteratur, norsk og oversatt, utgitt 2008-2009

uke 16	utvikling	uke 15	uke 1-16	forfatter	tittel	forlag
1	—	1	14	Cecilia Samartin	Drømmehjerte	Juritzen
2	↑	6	3	Victoria Hislop	Hjemkomsten	Schibsted Forlag
3	↑	5	3	Frode Øverli	Pondus: En liten bok om forh...	Egmont
4	↓	3	23	Per Pettersson	Jeg forbanner tidens elv	Oktober
5	↑	7	4	Anna Gavalda	Lykka er ein sjeldan fugl	Samlaget
6	↓	4	6	Camilla Läckberg	Havfruen	Gyldendal
7	↓	2	6	Johan Theorin	Natteflokk	Gyldendal
8	↑	13	23	Linda Olsson	La meg synge deg stille sanger	Vigmostad&Bjørke
9	↑	10	15	Stephenie Meyer	Evighetens kyss - filmutgave	Gyldendal
10	↑	12	15	Stephenie Meyer	Under en ny måne	Gyldendal
11	⊡		1	Lise Myhre	Nemi: En liten bok om vennsk...	Egmont
12	↓	8	6	Robert Wilson	Blodets bånd	Gyldendal
13	↓	11	4	Håkan Nesser	Beretningen om herr Roos	Pantelaget
14	↺		6	Clive Cussler	Hellig stein	Cappelen Damm
15	—	15	5	Jan Mehlum	Det ingen vet	Pelikan

VICTORIA HISLOP: «HJEMKOMSTEN»: Hislop er en prisbelønnet engelsk forfatter. Hun har studert språk i Oxford og har en fortid som journalist. Debutromanen «The Island» toppet salgslistene i Storbritannia. Om «Hjemkomsten» heter det blant annet: «Hislop fortjener en medalje for denne kraftanstrengelsen av ei bok.»

Generell litteratur

Mestselgende generell litteratur, norsk og oversatt, utgitt 2008-2009

1	⊡		1	E.Bjelke/K.Bjørnquist	Gutta på kur	Gyldendal
2	↑	6	5	Ninka B. Mauritson	Kjærlesunn familie	Cappelen Damm
3	⊡		1	Beverly LeBlanc	Enkle men perfekte salater	Spektrum
4	↺		8	Jane Price	Supper og brød	Spektrum
5	↓	2	3	Bjørn Olav Jahr	Rus og Rolex	Fort
6	↺		3	John Malam	Dinosaurer	Spektrum
7	↓	4	2	Lars Monsen	Femundens villmark	Lill.Bokverlaget
8	↓	3	25	Ingar Sletten Kolloen	Snåsamannen	Gyldendal
9	↺		11	Steve Parker	Menneskekroppen	Spektrum
10	↺		2	Jane Price	Gourmet vegetar	Spektrum
11	⊡		1	Steve Parker	All verdens kunnskap i b...	Spektrum
12	↺		6	Jane Price	Italiensk	Spektrum
13	↓	11	27	Linda Doeser	Perfekte smoothies	Spektrum
14	⊡		1	Erik S. Reinert	Spontant kaos - økonomi ...	Res Publica
15	↺		2	Anne-Lucie Grange	London: gåtelangs	Aschehoug

INGAR SLETTEN KOLLOEN: «SNÅSAMANNEN»: Boka om Joralf Gjerstad ble som kjent vraket av Kulturrådet, men det forhindrer ikke at historien om Snåsamannen er engasjerende og til dels forbløffende. Boka er basert på halvannet års samtaler mellom forfatteren og Gjerstad, og gir et innblikk i tanker, følelser og livshistorie.

Pocket

Mestselgende pocket- og billigbøker, norsk og oversatt, utgitt 2008-2009

1	—	1	22	Stieg Larsson	Jenta som lekte med ilden	Gyldendal
2	↑	5	37	Victoria Hislop	Øya	Schibsted Forlag
3	↓	2	12	Camilla Läckberg	Tyskerungen	Gyldendal
4	—	4	39	Camilla Läckberg	Predikanten	Gyldendal
5	↑	10	37	Camilla Läckberg	Steinhuggeren	Gyldendal
6	↑	9	7	Henning Mankell	Kinesisen	Gyldendal
7	↓	3	91	Stieg Larsson	Menn som hater kvinner	Gyldendal
8	↑	12	39	Cecilia Samartin	Señor Peregrino	Juritzen Forlag
9	↑	11	37	Camilla Läckberg	Ulykkesfuglen	Gyldendal
10	↑	14	2	Elizabeth Gilbert	Spis, elsk, lev	Cappelen Damm
11	↓	8	4	Håkan Nesser	En helt annen historie	Pantelaget
12	↓	7	12	Jo Nesbø	Snømannen	Aschehoug
13	⊡		1	Frid Ingulstad	Sannavind 30: Påvillspor	Cappelen Damm
14	↺		6	Vikas Swarup	Gutten som hadde svar på alt	Ibzar
15	↺		22	Kader Abdolah	Huset ved moskeen	Gyldendal

↑ på vei opp ↓ på vei ned — uforandret ⊡ nykommer ↺ tilbake

Utarbeidet av Den norske Bokhandlerforening.
Salgsstatistikk er hentet fra følgende bedrifter: ARK Bokhandel (94 butikker), Notabene (133 butikker), Norli (72 butikker), Libris (123 butikker), Fri Bokhandel (20 av 147 butikker), Tanum (14 butikker) og Haugen Bok.
Bokdata fra Den norske Bokdatabasen AS. Listen utgis en gang i uken.

Økonomiske nøkkeltall

Svakere resultat til tross for økt omsetning i butikkene.

Normtallsundersøkelsen

Normtallsundersøkelsen 2007 viste et driftsresultat på 2,4 prosent, for 2006 var driftsresultatet 2,8 prosent. Omsetning (DI) per butikk økte i samme periode fra 8,8 til 9,4 millioner. Bokandelen har økt siden 2002 da den lå på 64,1 prosent. Bruttofortjenesten i perioden 2002 til 2007 falt fra 38,7 prosent til 36,4 prosent, dette kan forklares med bortfall av skoleboksalg og økt bruk av rabattering. Kostnadene er relativt stabile, men vi ser en liten nedgang i lønnskostnadene. Normtallsundersøkelsen for 2007 viser at andelen bokhandlere som ligger i kjøpesenter nå er over 50 prosent og ligger på 54, 8 prosent.

Tallene i normtallsundersøkelsen er ikke direkte sammenlignbare med tallene fra tidligere år på grunn av endringer i rapporteringsgrunnlaget. En nedgang fra 138 til 96 respondenter medfører at de store kjedene utgjør en større andel av grunnlaget enn tidligere.

Metode

Normtallsundersøkelsen er en landsdekkende undersøkelse som gir et utfyllende bilde av økonomien i norsk bokhandel. Tallene publiseres hvert år av Bokhandlerforeningen. Undersøkelsen dokumenterer viktige økonomiske nøkkeltall for bransjen, og brukes aktivt både av medlemmene og andre, bl.a. i forbindelse med budsjettarbeid.

En oversikt over nøkkeltallene for 2007 ligger på Bokhandlerforeningens nettsider. Resultatene fra undersøkelsen som viser 2008-tallene vil foreligge i løpet av våren/sommeren 2009.

Normtall

Sammendrag	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bruttofortjeneste	38,3 %	38,7 %	38,6 %	38,8 %	37,6 %	36,5 %
Andre inntekter	0,2 %	0,4 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %
- Lønn	17,3 %	17,7 %	17,7 %	18,1 %	17,3 %	16,6 %
- Lokaler	7,0 %	7,2 %	7,4 %	7,8 %	7,8 %	7,7 %
- Reklame	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,4 %	2,3 %	2,3 %
- Avskrivninger	7,9 %	7,4 %	8,3 %	8,1 %	7,9 %	7,9 %
Driftsresultat	3,6 %	4,2 %	3,1 %	2,7 %	2,8 %	2,4 %
Netto finans	0,9 %	0,7 %	0,4 %	0,5 %	0,7 %	0,0 %
Ord.res.før skatt	2,7 %	3,5 %	2,7 %	2,2 %	2,2 %	2,5 %

Innkjøpsstatistikk

Bokhandelens innkjøp endte på 1,9 milliarder i 2008 og er en nedgang på 6,4 prosent fra 2007.

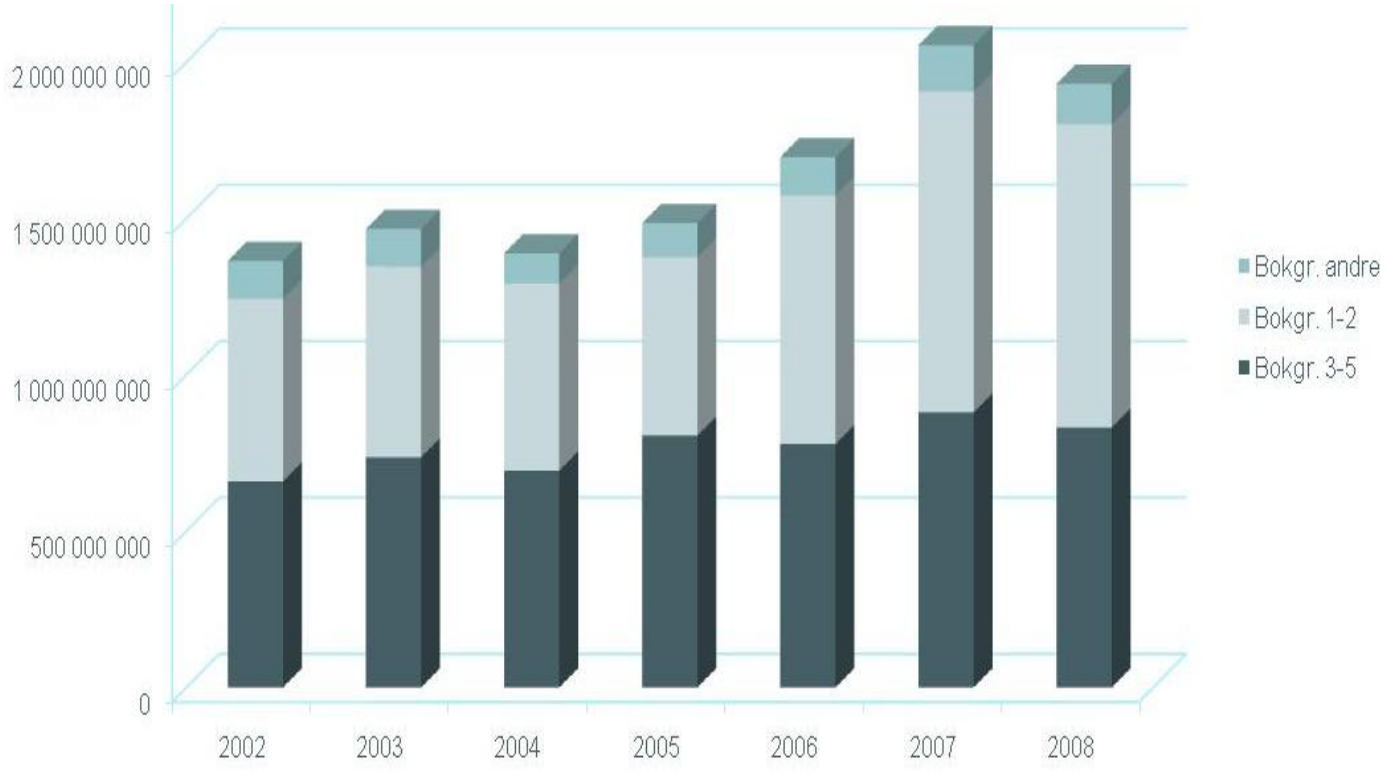

Figuren viser innkjøp fra sentralene 2002-2008 fordelt på bokgrupper.

Bokhandelens innkjøp fra sentralene

Innkjøpene for 2008 viste en nedgang for samtlige bokgrupper bortsett fra bokgruppe 8 som er diverse varer. Bokåret 2007 var særdeles godt med mange bestselgere, slik at noe av nedgangen i innkjøpene kan forklares med boktilbudet. Flere bokhandlere innførte også innkjøpsbegrensninger i 2008 for å trimme ned varelagrene, noe som også gjenspeiler seg i innkjøpstallene.

Metode

Innkjøpstallene viser bokhandlens kjøp av bøker fra distribusjonssentralene Forlagsentralen og Sentraldistribusjonen. Tallene antas å dekke om lag 80 prosent av innkjøp til butikkene. De resterende innkjøpene antas å komme direkte fra forlag (lokallitteratur) eller fra andre distributører i inn- og utland (f.eks. Bladsentralen).

Norsk skjønnlitteratur for barn var eneste bokgruppe som opplevde en solid økning i 2008.

	Innkjøp (mill.)	Endring fra 2007
Skolebøker	766,4	-4,8%
Skolebøker for grunnskolen	479,1	1,1%
Skolebøker for videregående skole	287,3	-13,3%
Lærebøker	199,5	-9,8%
Lærebøker for høyere utdanning	151,7	-10,6%
Fagbøker for profesjonsmarkedet	47,8	-7,2%
Sakprosa	354,8	-6,5%
Norsk sakprosa for voksne	214,2	-2,4%
Oversatt sakprosa for voksne	112,9	-12,1%
Norsk sakprosa for barn	7,5	-24,6%
Oversatt sakprosa for barn	20,2	-6,4%
Skjønnlitt	309,3	-10,1%
Norsk skjønnlitteratur for voksne	82,6	-24,3%
Oversatt skjønnlitteratur for voksne	113,2	-0,3%
Norsk skjønnlitteratur for barn	57,4	22,7%
Oversatt skjønnlitteratur for barn	56,2	-24,9%
Billigbøker	141,7	-9,1%
Verk	15,8	-8,2%
Kommisjonsbøker	37,5	-5,8%
Diverse varer	97,6	6,6%
Totalt	**1922,7**	**-6,4%**

Figuren viser innkjøp fra sentralene (mill) og prosentvis endring fra 2007.

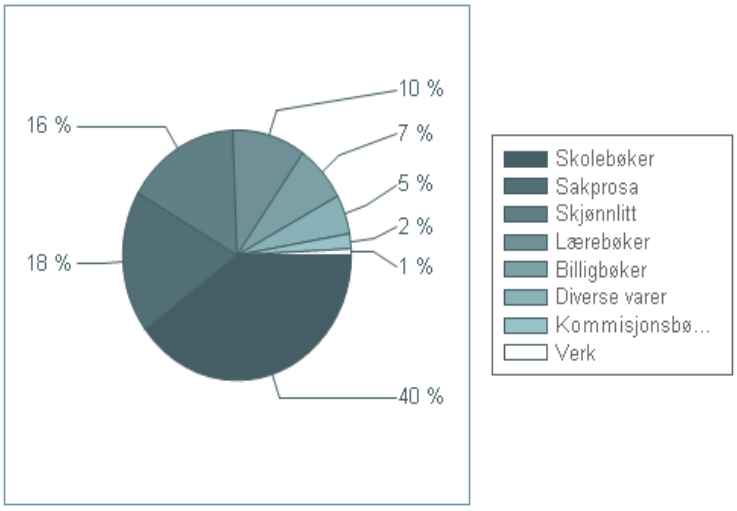

Bokhandlerkjøp fra SD og FS 2008, fordelt på bokgrupper

Forbrukerundersøkelser

93 % leste en eller flere bøker siste år. 79 % av de som har barn under 10 år i husstanden, leser for barna daglig eller minst 2 - 3 dager i uken.

Den store bokundersøkelsen

I 2008 ble den store bokbransjeundersøkelsen gjennomført for 9. gang. Undersøkelsen er et samarbeid mellom Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen og det er blitt foretatt tilsvarende undersøkelser helt siden 1977.

Lesing

Undersøkelsen viste at hele 93 prosent leste en eller flere bøker i løpet av 2007. Bokleseren leste gjennomsnittlig 16 norskspråklige og 5 utenlandske bøker i 2007. Halvparten av "*leserne*" leser mellom 1 og 10 bøker per år. Mens bokleseren i 2000 oppgir at de leste 12 norske bøker siste år, har vi sett en økning til 14 bøker i 2003 og 16 bøker i 2006 og 2008.

For første gang målte vi lesing for barn.79 prosent av de som har barn under 10 år i husstanden oppgav at de leser for barna daglig, eller minst 2 - 3 dager i uken. 53 prosent leser daglig for barna. De med høy utdannelse og inntekt over 500.000,- leser signifikant mer enn de med lavere utdannelse og lavere familieinntekt.

Bokkjøp

I 2008 oppgav 81 prosent at de kjøpte en eller flere bøker siste år, mot 71 prosent i 2003. Vi kjøpte 11 bøker hver i 2007, mot 9 bøker i 2002. Færre later til å mene at bøker er for dyrt. I 2000 var 52 prosent "helt enige" i at bøker var dyrt, i 2008 er disse redusert til 34 prosent. Stadig flere er dessuten enige i at bokhandelen har akseptable priser. Bokhandelen er i økende grad en hovedkanal for kjøp av bøker. 72 prosent av befolkningen oppgir at de kjøpte en eller flere bøker i bokhandelen i 2007.

Nye spørsmål om bibliotekutlån viste at det var dobbelt så mange kjøpte bøker i 2007 enn som lånte på folkebiblioteket. Mens 81 prosent kjøpte minst en bok siste år, oppgav kun 40 prosent at de lånte bøker til seg eller andre på folkebiblioteket. 94 prosent mener de har en bokhandel i akseptabel reiseavstand.

Om undersøkelsen

Undersøkelsen er gjennomført av Synovate i februar 2008. Det er gjennomført 1.000 stk. telefonintervju med et representativt utvalg av befolkningen over 15 år. Lesing og kjøp av skolebøker er ikke med i undersøkelsen.

Bokhandelen styrker sin markedsposisjon som den viktigste kanalen for kjøp av bøker viste undersøkelsen Synovate gjennomførte for Bokhandlerforeningen i desember 2008.

Halvårig markedsundersøkelse om kjøpsvaner og handelskanaler

Bokhandelen styrker sin markedsposisjon som den viktigste kanalen for kjøp av bøker viste undersøkelsen Synovate gjennomførte for Bokhandlerforeningen i desember 2008. 59 prosent oppgir at den siste boken de kjøpte ble anskaffet i bokhandelen, mot 54 prosent i 2007.

51 prosent kjøpte en eller flere bøker siste tre måneder mot 49 prosent i 2007. Totalt oppgir 67 prosent av befolkningen at de har kjøpt en eller flere bøker siste året. Det er hard konkurranse mellom handelskanalene. Salget via Internett øker fra 7 prosent til 8 prosent, mens de andre kanalene taper 1-2 prosent. I fremtiden ser bokkjøperen for seg at de i økende grad vil benytte seg av nettbokhandler.

Om markedsundersøkelsen

Hvert halvår utfører Synovate (tidligere MMI) på oppdrag fra Bokhandlerforeningen en undersøkelse av kjøpsvaner for bøker. Undersøkelsen baserer seg på et landsrepresentativt utvalg av befolkningen over 15 år, valgt ut av Synovate for å representere et tverrsnitt av befolkningen. Undersøkelsen gjennomføres for å kunne følge utviklingstrekk, særlig i bokkjøpernes bruk av handelskanaler. Undersøkelsen for desember 2008 ble gjennomført i uke 50.

Fagskolen for bok og papir

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktor for å lykkes i konkurransen med andre forhandlere.

Konkurransen i bokbransjen er sterkere enn noen gang. Kompetente og motiverte medarbeidere er kanskje den viktigste suksessfaktor for å lykkes i konkurransen med andre forhandlere.

Skolen gjennomføres som et deltidsstudium over 1 år. Skoleperioden deles i 3 bolker; høst, vinter og vår med 3-4 ukers undervisning hver gang. Dette for å redusere studentens fravær og behovet for vikar reduseres betraktelig.

Skolen legger vekt på å gi studentene kompetanse i de fleste fagområder man har behov for som ansatt i bokhandel og/eller forlag: Praktisk lønnsomhet og økonomistyring, ledelse, markedsføring, forretningsjuss, forlagsdrift, butikk- og kjededrift, bransjekunnskap og litteraturkunnskap. En vesentlig del av litteraturkunnskapen tilegnes via brevundervisningen som gjennomføres over et år, fra august til juni.

Fagskolen for Bok og Papir har fått gode tilbakemeldinger fra både studenter og bedrifter som har studenter på skolen. Det faglige opplegget med sine fagplaner er nært knyttet opp til deres behov. Fagskolens økonomiske situasjon gjør det mulig å knytte til seg meget gode forelesere.

Skolen uteksaminerte 15 studenter våren 2008. Kull 2008- 2009 består av 18 studenter.

Fagskolen for Bok og Papir ble etablert i 1915 av Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen, og drives som en stiftelse. Skolens lokaler er i Bokhandelens hus, og disponerer her kontor, klasserom, datarom og oppholdsrom. Det er to ansatte i Fagskolen, på totalt 1 årsverk. www.fagskolen.no

Bransjeinformasjon og annen medlemsservice

Aktiv hjemmeside

Her offentliggjøres fortløpende foreningens hovedstatistikk, i tillegg til presentasjoner av aktuelle saker og presentasjon av foreningen og foreningens arbeidsområder. Her finner man også brosjyrer man kan laste ned: Minifakta, Bokavtalen, Litteraturabonnementene. www.bokhandlerforeningen.no

Bokforum

Bokforum er Bokhandlerforeningens informasjonsskriv til medlemmene. Det ble i 2008 sendt ut 8 nummer av Bokforum. Bokforum sendes per e-post. Målet er at man også skal finne det meste av informasjonen i Bokforum på våre nettsider.

Medlemsfortegnelsen

Bokhandlerforeningen tilbyr en oversikt over alle bokhandler i landet som er medlem av foreningen. Medlemsfortegnelsen selges som Excel-fil, og inneholder adresser, e-post, telefon- og faksnummer og kjedetilhørighet.

Bok & samfunn - www.bokogsamfunn.no

Bok & samfunn er et bransjeblad som utgis hver 14. dag av Bokhandlerforeningen. Redaksjonen består av tre personer (2,5 årsverk) i tillegg til markedssjef Peder Øybø. Per Olav Solberg er ansvarlig redaktør. I tillegg til papirutgaven har Bok & samfunn egne nettsider som fortløpende oppdateres med aktuelt bransjestoff og bokstoff. Våren 2009 lanseres en helt ny nettutgave hvor målet er å nå enda bredere ut til vanlige bokinteresserte mennesker. Det vil også øke potensialet for annonseinntekter på nett. I 2008 fikk Bok & samfunn ny layout på papirutgaven som ble svært godt mottatt blant abonnentene.

Utvalg og representasjon

Valgkomiteen

Martin Antonsen (leder), Bokhuset Libris
Anne Bjørg Røed, Gravdahl Bokhandel
Mette Reke, SiS Bok

Bokavtale evalueringsutvalget

Anne-Regine Bakstad (leder), Tanum
Lars-Ove Hammer, Haugen Bok (til juni)
Bent-Håkon Lauritzen, Norli
Morten Aas, Libris
Ståle Åbotsvik, Akademisk Kvarter/Siri Strømmevold, Tynset bokhandel
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Strategiutvalget

Lars Ove Hammer (leder), Haugen bok
Morten Aas, Libris
Anne Posner, Studia/Unipa
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Bransjerådet

Lars Ove Hammer, Haugen Bok
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Godkjenningsutvalget

Lars-Ove Hammer, Haugen Bok
Anne Bjørg Røed, Gravdahl Bokhandel
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen
Sidsel Henriksen (sekr.), Bokhandlerforeningen

Økonomiutvalget

Anne-Regine Bakstad (leder), Tanum
Ståle Åbotsvik, Akademisk Kvarter
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Digitaliseringsgruppa

Arild Bjørn Larsen (leder), Norli
Pål Løwe, Akademika
Erik Jansson, Key Consept
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen
Anne Schiøtz, Bokhandlerforeningen

Merkur-Bok – styringsgruppen

Siri J. Strømmevold, Bokhandlerforeningen
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

A/S Bokhandelens Hus

Arne Medlien, Bokhandlerforeningen
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Styret for Fagskolen for bok og papir

Randi S. Øgrey, (leder), Bokhandlerforeningen
Per Christian Opsahl, Forleggerforeningen
Pål Løwe, Akademika
Morten Aas, Libris

PR Mammut

Lise Owren, Tanum
Trond A. Gudbrandsen
Anne Schiøtz

BBG (Bokhandlernes brukergruppe)

Lars-Ove Hammer, Haugen Bok
Berthe Reistad, Tanum Karl Johan
Jeanette Raad, Marit Naumann, Ark
Solveig Granlund, Libris
Helén Foss, Fri Bokhandel
Ståle Åbotsvik, Pauliina Typpi, Unipa
Sidsel Henriksen, Bokhandlerforeningen

Redaksjonskomiteen, Bok og Samfunn

Sissel Tveit, Norli Universitetsgata
Morten Aas, Libris
Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Styret for !les

Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

European Booksellers Federation (EBF)

Randi S. Øgrey, Bokhandlerforeningen

Norsk Barnebokinstituttet

Randi S. Øgrey, rådsmedlem Bokhandlerforeningen

Bokhandler
foreningen

Bokhandlerforeningen
Øvre Vollgate 15
0158 Oslo
Tlf: 22 39 68 00
Faks: 22 39 68 10
E-post: firmapost @bokhandlerforeningen.no
www.bokhandlerforeningen.no